

Biblioteket må ikke glemme de sociale spøgelsesbilister

Der er noget i tiden, som foruroliger mig.

Taler vi mindre sammen? Ja, det synes jeg, at vi gør. Corona gjorde sit til at lægge afstand mellem mennesker; visirer, plexiglas og mundbind besværliggjorde samtalen. Unge som ældre mistrivedes i stigende grad. Kulturlivet lukkede ned. Bøger kunne hentes uden at møde et rigtigt menneske.

Men hvad med samtalen og relationerne mellem mennesker? De to ting, vi ved, er helt unikke for mennesker, og som er kilden til trivsel. Modsætningen er ensomhed. Ensomhed har haft gode vækstbetingelser under corona, og tal fra WHO anslår, at ensomhed har afløst stress som folkesygdom. Unge mellem 16-29 år er mest ensomme (op til 12 procent). Det er skræmmende.

For at kunne få landets biblioteker, som er et af de steder, vi møder andre, til at summe af liv er der behov for, at vi som personale stiller os selv spørgsmålet: *Kan vi gøre mere for borgerne, der bruger biblioteket?*

Jeg har arbejdet med biblioteker, relationer, formidling og værtskab i 25 år, og jeg oplever fortsat en stigende interesse og fokus fra både politikere, biblioteksledere og ikke mindst medarbejdere, der er i biblioteksrummet, hvor møderne med borgerne finder sted. Hvordan kan vi arbejde med værtskab og relationer på en begavet måde, der styrker formidlingen og de gode møder og samtaler på bibliotekerne?

Landets biblioteker består af kompetente mennesker med hver deres personlighed og faglige kompetencer, og begge dele skal komme til udtryk i mødet med borgerne. Personalet møder borgere mellem 0-100 år, der kommer fra alle sociale lag, hver dag på biblioteket. Alle har krav på at møde personale, der autentisk og kompetent kan tale med om stort og småt

– og som ved noget om litteratur. Men som også ved, at det ikke er finere at læse Dostojevskij end Dan Brown. Al læsning er god læsning. Selv kommer jeg fra et hjem uden bogreol. Vi holdt ikke avis, den læste min far på arbejdet. Jeg havde ikke læst klassikerne, for jeg vidste ikke, at de fandtes. Jeg vidste i det hele taget ikke, at der fandtes en verden af litteratur. Da jeg opdagede den, åbnede verden sig for mig. Og det var mit lokale bibliotek i Tårnby, som var døren ind til bøgernes verden.

Værtskab kan være et begreb, der deler vandene. Groft sagt kobles værtskab sammen med fravær af faglighed, hvor man skal »overfalde borgeren og proppe bøgerne ned i halsen på dem«. Intet kunne være mere forkert. Værtskab er at være til stede. Personalet skal have faglige kompetencer til at kunne tale om litteratur og bibliotekets arrangementer og øvrige tilbud. Værtskab er lyst og evne til at kunne gå i dialog med alle mennesker på en naturlig måde og tale med om dét, der optager borgeren, også når det ikke handler om bøger, men om livet i almindelighed. Værtskab er en professionel relationskompetence, hvor man evner at opsøge borgeren og starte en dialog tilpasset dét, der optager borgeren – og trække sig, hvis man kan mærke, at ens besøgstid nu er slut. Værtskab er en iboende nysgerrighed på andre mennesker. Værtskab er omsorg; at vise nogen, at man interesserer sig for dem og inviterer dem ind i fællesskabet på biblioteket. Værtskab er at sætte stemningen og gøre atmosfæren indbydende. Værtskab er, når personalet husker, at nogle er »sociale spøgelsesbilister«: Ikke alle mennesker fik i vuggegave en familie, hvor det at blive set, hørt og mødt på ens egne præmisser i et trygt miljø var hverdag. For nogen er det rigtig svært at tage kontakt. Værtskab er at vide, at den borger, der går stille for sig selv, måske brændende ønsker sig at blive set, og at nogen tog kontakt. Det skal altid være muligt at være på biblioteket i en rolig stund eller i fordybelsen. Men afstand, tavshed og fravær af interesse må aldrig erstatte det, der gør os unikke som mennesker: Samtalen og relationerne.